

DISSERTATIO ACADEMICA
DE
SYLLOGISMIS
ΕΞ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ
IN SPECIE
ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΔΥΝΑΤΟΥ
CONCLVIDENTIBVS,
QVAM
D. O. M. A.
PRÆSIDE.

JOHAN. BARTHOLDO
NIEMEIERO,

SS. Theol. D. Ejusdemque, nec non Primæ
Philosophiæ ac Logices Professore Publico &
Ordinario, Facultatis Philosophicæ
Seniore,

AD D. XII. JULII ANNI CIC IOC XCIX.

IN JVLEO MAJORI
publico Eruditorum Examini submittet

JOHANNES BVRCHARDVS Ginderam/
Osterodensis.

HELMESTADI,
Typis GEORG-WOLFGANGI HAMMI, Acad. Typogr.

ad XXXIV. 46.

СИМЕОНОВСКИЙ

СВЯТОГО ПАТРИАРХА

СОСТАВЛЕНЫ СОТЫ АД

СВЯТИХ ПОСЛАНИЯ

АМБР

СОСТАВЛЕНЫ СОТЫ АД

СВЯТИХ ПОСЛАНИЯ

СОСТАВЛЕНЫ СОТЫ АД

Sachs.
Landes-
Bibli.

СОСТАВЛЕНЫ СОТЫ АД

СВЯТИХ ПОСЛАНИЯ

СОСТАВЛЕНЫ СОТЫ АД

СВЯТИХ ПОСЛАНИЯ

СОСТАВЛЕНЫ СОТЫ АД

СВЯТИХ ПОСЛАНИЯ

СОСТАВЛЕНЫ СОТЫ АД

Ἐν τῷ Θεῷ.

DISSERTATIO ACADEMICA
DE
SYLLOGISMIS ΕΞ ΥΠΟΘΕΣΕΩΣ
IN SPECIE
ΔΙΑ ΤΟΥ ΑΔΥΝΑΤΟΥ
CONCLVIDENTIBVS.

§. I.

Itemadmodum Inductiones pro diversitate facultatum atque methodorum easdem dirigen-
tiūn ita sunt diversæ, ut aliæ earum sint Ana-
lyticæ, aliæ Dialecticæ, aliæ Oratoriæ, ita parti-
ter circa alterum illud ignetam quæstionem
ex notioribus inferendi & concludendi instrumentum, Syllo-
gismum nimirum, ista differentia erit observanda. Siquidem
& Syllogismus est vel Analyticus & Scientificus (επικημονικὸς I.
Poster. II. §. 5.) cuius ταρέψιασις est Syllogismus pseudogra-
phus, τὴν ἀτάτην gignens; vel est Dialecticus ad τὴν δόξαν comparatus,
cujus ταρέψιασις est Syllogismus Sophisticus & Eri-
sticus; vel denique est Syllogismus Oratorius ad persuaden-
dum accommodatus, quem specialiter Enthymema solemus
appellare.

II. Ista verò Syllogismorum differentia sicuti partim
materiæ, in qua illi formantur, partim disciplinarum, quarum
beneficiō exstruuntur, diversitate tanquam genuinō funda-
mentō

mentō nititur, ita etiam ratione formæ ac modi secundum tres figuras concludendi Syllogismus est vel perfectus, vel imperfectus, l. Prior. I. §. 9. & 10. prout nempe ratio principiorum syllogisticorum in iis est vel evidens, vel non ita omnibus conspicua; atque uterque rursus vel affirmativè, vel negativè concludit; & rursus vel universaliter, vel particulariter, idque vel δικτικῶς, vel ἐξ ὑποθέσεως, nec non vel secundum τὸ ὑπάρχεν, vel secundum τὸ ἐξ ἀράγκης καὶ ἐνδέχεσθαι ὑπάρχεν. l. Prior. IX. §. 1.

III. Sicuti autem Aristoteles reliquas Syllogismorum differentias non habuit insuper, ita nec potuit non ejus quoque meminisse, secundum quam quæsitum vel δικτικῶς, vel ἐξ ὑποθέσεως infertur. Postquam enim de tribus Syllogismorum figuris, consideratione tām perfectionis, quām imperfectionis, quam conjunctam habent, simul suscepit, dixerat, lib. I. Prior. XXIII. §. 1. ait, *omnem syllogismum in aliqua ex his tribus figuris concludere.* Ac statim subjungit: *Necessè est, omnem demonstrationem & omnem syllogismum ostendere vel quippiam inesse, vel non inesse οὐ δικτικῶς, οὐ ἐξ ὑποθέσεως, aut ostensivè, aut ex hypothesis.*

IV. Imò postquam rectè sapiendi magister medium syllogismi terminum inveniendi atque adeò εὐτοπίας τῷ πολαρτῶν methodum, quæ sanè Gregorio Aneponymo in Syn- tagmate Philosophiæ libr. VI. cap. X. p. m. 124. est διαμασία μέθοδος, admiranda methodus, à cap. XXVII. usq; ad cap. XXXII. lib. I. Prior. tradidisset, eam etiam Philosophiæ ac scientiis, sive theoreticæ eæ fuerint, sive practicæ, imò cuilibet arti adeoque & scientiis effectivis, nec non cuilibet mathemati, adeoque illis quoq; disciplinis, quæ ad Philosophiæ πρωταιδεῖα pertinent, hoc est, scientiis mathematicis accommodatam esse, adeoque omnium viam esse eandem, tūm in Philosophia, tūm in arte qualibet ac disciplina, l. Prior. XXX. §. 1. sive ut Gregorius Aneponymus l. c. loquitur: ὅλης φιλοσοφίας ἐν λέπῃ τῷ μηρῷ καὶ μεγίστῳ τεχνολογίᾳ περιέχει, universum Philosophiam in hac sane parva

parva & maxima secundum artem disputatione contineri, atque adeò eam esse ὁμοιαλήν τῆς φιλοσοφίας, umbilicum Philosophiae testis fuerat, insuper etiam fidem facit, hanc methodum cui libet quæstionum medium admittentium & Syllogismō secundum aliquam trium figurarum inferendarum generi fore accommodatam, sive δεικτικῶς, sive ἐξ ὑποθέσεως argumentatio instituatur. Quin imò sicuti quæ περὶ γενέσως τῶν συλλογισμῶν tradidit, utique huic Syllogismorum generi sunt accommodata, ita nec quæ idem Aristoteles περὶ τῆς τῶν συλλογισμῶν αὐτολύσεως in tertia libri I. Prior. parte proposuit, ab his Syllogismorum generibus per omnia sunt aliena, sed non solum Syllogismis δεικτικῶς, verùm etiam suō modō Syllogismis ἐξ ὑποθέσεως concludentibus optimâ ratione congruunt; ceu saltem ex I. Prior. XLIV. nec non II. Prior. Analyt. XIV. potest animadverti.

V. Hæc Syllogismorum genera si inter se comparaverimus, experientia testabitur, argumentationem δεικτικῶς concludentem de Syllogismi ratione plus participare, quàm eam, quæ ἐξ ὑποθέσεως procedit. Præterquam enim quòd Syllogismus δεικτικὸς ponat præmissas, is autem qui ἐξ ὑποθέσεως concludit, non tām aliqua ponat, quàm supponat, atque adeò aliud sit: Μέρη, aliud, υπόλικά, id etiam usu venire solet, ut Syllogismi ἐξ ὑποθέσεως concludentes Syllogismō δεικτικῷ concludente nascantur, atque ab eo vim suam consequantur. I. Prior. XLIV. §. I. Vid. Felix Accorombonus. Annott. in Organ. Aristot. pag. II. nec non Jacobus Schegkius in Analyt. Tract. IV. cap. XXIII. p. 233. ubi ait: *Syllogismum ex hypothesi esse ignobiliorē probatiōne ostensivā.* Et Clariss. Dn. Hedio in Analyt. libr. I. Prior. cap. III. pag. 227. inquit: *Syllogismus hypotheticus quatenus hypotheticum est, propriè Syllogismus non est, neque vim habet ex positio, sed ex hypothesi & suppositione.*

VI. Unde & Joh. Lorinus Commentar. in Aristot. Logic. p. 359. ait: *Syllogismi hypotheticus non ponuntur per se in*

hac definitione Syllogismi. Patet hoc ex illa particula: Positis; hoc est supponentibus aliquid positivè. Et hoc expresse inde colligunt Alexander, Doctores Lovanienses, & alii. Quod ipsum & pluribus rationibus confirmat, quas inter non postrema est, quòd Syllogismi ducentes ad impossibile & alii omnes ex suppositione constantes perficiantur Syllogismis ostensivis; ut inquit Antonius Scaynus Annott. ad I. Prior. Analyt. p. 365. Ratiocinationes, quae ex hypothesi & conventione rem probant, continent in se ratiocinationes directas, quas necesse est, ut in aliqua trium figurarum construantur; verba sunt Monlorii Paraphras. in I. Prior. XXIII. p. 175.

VII. Qui autem Syllogismus δεικτικὸς concludit, ostendit quipiam alicui inesse, vel non inesse, h. e. vel affirmans est, vel negans; atq; iterum vel universaliter, vel particulariter aliquid inesse vel non inesse ostendit. Imò & Syllogismus δεικτικὸς nonnunquam aliquid concludit pure & sine modo, nonnunquam verò concludit aliquid cum modo ac determinatione. Id quod iterum indicat Aristoteles I. Prior. XXIII. §. 2. inquiens: Necesse est omnem Syllogismum ostendere, vel quipiam inesse, vel non inesse, idq; aut universaliter, aut in parte.

IX. Syllogismum δεικτικὸν quod attinet, sciendum, eum non statim esse ἀποδεικτικὸν. Aliud namque est δεικνύαι, ostendere, aliud, ἀποδεικνύαι, demonstrare. Et Syllogismus δεικτικὸς ratione formæ tantum spectatur, Syllogismus verò ἀποδεικτικὸς præter formam etiam certæ materiæ, quæ necessaria est, rationem habet; unde & non solum Analytica, verum etiam Dialectica Syllogismos δεικτικὸς expedit, at verò Syllogismi ἀποδεικτικοὶ solius Analytices ope exstruuntur & adornantur. Neque etiam Syllogismus δεικτικὸς per omnia cum Syllogismo categorico coincidit. Etenim Syllogismus κατηγορικὸς Aristoteli lib. I. Prior. V. §. 29. is est, qui affirmantem habet conclusionem propter similes præmissas; eidemque opponitur non Syllogismus ἐξ ὑπόθεσῶν, sed potius γνωντικὸς, sive negans negantem conclusionem propter alteram

ram præmissarum similem inferens. At verò Syllogismus *duktivus* & affirmans, & negans esse potest. Neq; etiā Syllogismus *duktivus* *absolutus* tanum est, cùm & Modalis conclusio *duktivus* inferri possit. Neque etiam Syllogismus *duktivus* est tantum *simplex*, ut vult Lorinus I. c. p. 357. ita ut Syllogismus *ex iuris* sit *compositus* sive *conunctus*, hoc est, unam vel utramq; præmissarum habens *conunctam* & ex propositionibus *simplicibus* mediantibus certis particulis in unam *compositam* coalescentem: siquidem & Syllogismi *conuncti* sive *compositi*, qui vulgò vocantur, quæstionem *duktivus* inferre possunt. Ut de eo non dicatur, Aristoteli non eum Syllogismum esse *compositum*, qui ex propositionibus vel conditionalibus, vel disjunctivis, vel copulativis constat, sed eum demum, qui quæstionem *duktivus* ita infert, ut ejus vel alterutra, vel utraque *probatoria* suis probationibus sit munita. I. Prior. XXV. §. 1. 2. 3. 4.

IX. Potius igitur Syllogismus *duktivus* erit ille, qui directè & proximè illam infert enunciationem, de qua principaliter quæstio est, sive ea affirmans sit, sive negans. e. g. Si quæstiones sint: *an Deus sit aeternus?* *an virtus sit laudabilis?* *an anima rationalis cum corpore intereat?* *an cometa sit stella?* Et verò prima pro affirmativa parte hōc utatur mediō: quia est *immutabilis*; pro affirmanda autem secunda locō medii assumatur: *habitus in medio rationis consistens*; conclusio affirmans *duktivus* in aliqua trium figurarum inferetur. Pariter si ad negationem tertiae quæstionis adhibeatur *τὸ immateriale*, & negationi quartæ quæstionis inserviat *τὸ post paucos dies evanescentes*; conclusiones illæ negative quidem, attamen *duktivus* inferentur. Syllogismus autem *ex iuris* est ille, qui non directè infert conclusionem principalem, sive eam, de qua quæstio est, sed aliud quid, ex quo tamen per hypothesin quan-dam, atque ita mediate, indirectè, imd viâ obliquâ, conclusio principialis sequitur. v. g. si quæstio sit: *an virtus sit laudabilis?* & verò non directè hæc conclusio inferatur, sed alia, & quidem

dem hæc : *virtus à magnis & probis viris amatur*; eaque ex hoc probetur, quod illi propter virtutem acquirendam multum laboris suscipiant, hanc quidem *δικτικής* probaverit questionem : *virum à magnis & probis viris amari*; hæc vero probatam *εἰς ὑπόθεσην* principalis quoque questionis : *virentem esse laudabilem* confirmata censetur.

X. Albertus M. Ratisponensis Ecclesiæ Secul. XIII. Episcopus, in libr. I. Prior. Analyt. & quidem ad cap. XXIII. differentiam Syllogismorum ostensivorum & ex hypothesi his verbis proponit : *Dicimus, quod necesse est, omnem Syllogismum esse vel ostensivum, vel ex hypothesi* : si enim disputatur ad rem declarandam, necesse est, ostensivum esse. Si autem disputatur ad positionem aliquam datam, necesse est, Syllogismum esse ex hypothesi, unde ejus Syllogismi, qui est ex hypothesi, pars essentialis & species est ille Syllogismus, qui est ad impossibile. Magis dilucidè Aristotelis mentem exprimunt Dd. Lovanienses in suo Commentar. ad Prior. Analyt. f. 218. ita inquietes : *Distribuitur Syllogismus hōc in loco ab Aristotele in Syllogismum ostensivum, & Syllogismum ex hypothesi*. Syllogismus ostensivus est, qui ex præmissis conclusionem colligit nullā factā suppositione. Contra is est ex hypothesi, qui ex præmissis ad conclusionem progreditur, certā quādam suppositione prīus factā, arg, admissā quādam conditione. Petrus Fonseca Instit. Dial. libr. VI. cap. XXII. hanc in rem ita : *Dnobus modis Syllogismō aliquid probamus* : directe, aut ex hypothesi seu conditione cum altero posita. -- *Qui Syllogismus directe probat institutum, vocatur δικτικός, quasi ostensivus* : qui non confirmat propositum, nisi ex pacto & conventione cum altero, dicitur *εἰς ὑπόθεσην*, quasi ex conditione posita. Conf. Zachar. Vrsinus in I. Prior. cap. XIIIX. Quæst. 4. 5. 6. Henricus Höpfnerus Commentar. in I. Prior. p. 188. 189. Christophorus Scheiblerus Oper. Logic. part. IV. cap. X. Tit. II. §. I. Daniel Stahlius Institut. Log. libr. IV. cap. IIIX. & in Notis ad B. Horneji Compend. Dial. libr. III. cap. IIIX. p. 240. sqq. Dn. Bechmannus Institut. Log. lib.

lib. III. cap. V. Dn. Hedio in Analyt. lib. I. Prior. p. 127. sqq.
nec non Johannes Schilterus in Diatribe Logica de Syllogis-
smo ex hypothesi, olim sub præsidio Pauli Slevogti detenta,
nunc verò ejusdem Praxi Artis Analytica in Jurisprudentia
subjuncta cap. I.

XI. Quod Syllogismos ic τονδέσσως attinet, commu-
nis fermè nata est sententia, quam §. VI. ex Johanne Lorino
jam tum indicavimus, eosdem esse ipsissimos conjunctos sive
compositos Syllogismos, quorum nempe vel utraque vel sal-
tem alterutra præmissarum est propositio conjuncta; sicuti
Syllogismum δικτικὸν, ostensivum, simplicem faciunt. Ita
namque Antonius Bernhardus Mirandulanus in Institutt.
Log. in Libr. I. Prior. Analyt. Se*ct.* XXII. postquam distin-
ctionem Syllogismorum in ostensivum, & ex suppositione attigis-
set, imò & ostensivum in una trium figurarum fieri monuisset, an-
tequam ulterius declareret, etiam reliquos Syllogismos fieri in una
aliqua trium figurarum, utrumque priùs describendum sibi su-
mit. Sunt igitur ipsi ostensivi Syllogismi, qui ex propositionibus
simpliciter & absolute suntis, rectâ via & ratione concludant eam
conclusionem, quam nobis propositum est concludere. Ex suppositione
dicuntur, qui non ita se habent, sed procedunt supponendo aliquid.
Ut: Si est A. est B. Sed non est B. Ergò non est A. Vel contrà: Sed
est A. Ergò est B. Item: Aut est dies, aut est nox. Sed est dies. Ergò
non est nox. Syllogismò enim ostensivò probaremus vel A. esse, vel B.
non esse. B. verò esse, si A. sit, intelligitur ex suppositione. Quam-
vis autem ad Syllogismum ex suppositione referat quoque
cum, qui ad impossibile nuncupatur, propterea quod ostendat, id,
quod fieri nequit. Syllogismò ostensivò, dicit tamen, cum non esse
simpliciter ex suppositione, sed secundum quid, cum non supponat
aliquid, ut id, de quo est quaestio, possit demonstrare, sed potius sup-
ponat aliquid, cuius oppositum vult demonstrare. In quam
sententiam descendunt Franciscus Burana, Commentar. in
libr. I. Prior. Analyt. cap. XXIII. Petrus Bertius Logic. Peri-
pat. in Appendice libr. III. capitulum II X, sqq. ubi agit de Syllogi-
smis

smis compositis pag. 146. Eustachius à S. Paulo in Summa Philos. in parte tertia Logicæ Tractat. III. Disput. poster. Qvæst. I. & II. & plures alii.

XII. Sed nec ab illa opinione per omnia alieni fuerunt, qui alias sententiam Aristotelis in reliquis sunt assecuti, & recte interpretati. Et quidem Felix Accorombonus etiamsi reliquis mentem Aristotelis sic satis recte exhibeat, in Annott. tamen ad Aristot. Organon. p. II. ubi definitionem Syllogismi expendit, postquam inter alia monnuisset, Aristotelem quam maxime respexisse Syllogismum perfectum, nec non distingui syllogismum categoricum sive simplicem ab hypothetico sive conjuncto; addit: Hypothetici namq; nihil concludunt, n̄ prius sumunt ab adversariis concessum quippiam. Categorici verò non sumunt ab adversario, sed simpliciter ponunt. -- Præterea non est tentandum reducere ad tres figuræ syllogisticas hypotheticos: non enim in his ex positib; taret deducere, non enim ostensi sunt ex Syllogismo, sed omnes consistunt ex conventione: nisi enim cum adversario convenias esse verum, quod illi proponunt in hypothetico Syllogismo, nunquam deducent conclusionem. Ex quibus manifestum est, hypotheticos Syllogismos non syllogizare, cùm non deducant conclusionem ex positib; sed ex concessione adversarii, ac proinde Aristoteles solum hic definit Syllogismos categoricos, non hypotheticos: Loquitur enim de Syllogismis ex positib; concludentibus, non autem ex concessis ab adversario: Cùm itaq; Syllogismi hypothetici non sint veri Syllogismi, ut qui non concludant ex positib; sed tantum ex concessis ab adversario, neque reduci possint ad tres figuræ; adeoque Aristoteles ipse de Syllogismis veris, qui omnes continentur sub tribus figuris syllogisticis, deque Syllogismo universalis, tam Dialecticum quam Demonstrativum complectente, agere intendat, & syllogismi hypothetici duntaxat Dialectico, (qui interrogat,) deserviant, quid aliud superest, nisi ut concludamus, Aristotelem de hypotheticis Syllogismis hisce in libris (Analyticorum) nequaquam agere. Hæc ille,

XIII.

XIII. Satis verò rectè agnoscit Accorombonus, hypotheticos Syllogismos non esse ~~τρόπων~~ tales. Id quod de iis, quos Aristoteles ostensivis opponit, non solum verum est, ceu indicavimus §. V. sed & de illis, qui conjuncti sunt & compositi, prout vulgò appellantur, id ipsum est accipiendum. Rectè etiam docet, Syllogismum ita ab Aristotele consideratum fuisse, ut de ejus ratione Dialecticus quoque suò modo participet: quamvis enim is ex concessis aliquid concludat, postquam tamen concessa sunt, ab eo ponuntur. Porrò & hoc rectè ab eo docetur, Syllogismos conjunctos sive compostos (quos & hypotheticos vocant,) non tam Analytico, quam Dialectico inservire; rectè etiam asseritur, Aristotelem de hujusmodi Syllogismis non egisse, nisi quòd in Topicis aliquale eorum indicium fecerit, aut potius occasionem his dederit; attamen cùm Aristoteles omnino de Syllogismis ~~τρόπων~~ egerit, ejusque species in Analyticis constituerit, imò & eos pro re nata adhibuerit, liquidcm erit, Syllogismum ~~τρόπων~~ juxta Aristotelem non esse eundem cum conjuncto sive composito, quales sunt Syllogismi Conditionales, Disjunctivi, Copulativi, & Causales, ac per consequens nec Syllogismum ~~τεκτικὸν~~ cum simplici ac categorico esse eundem, ceu jam tūm fuit indicatum.

XIV. Quamvis verò hæc ita sint, mirum tamen est, doctissimum Pacium ea non pervidisse: siquidem & ille huc inclinat, Syllogismos ~~τρόπων~~ esse demum illos, qui alias conjuncti sive composti, h. e. conditionales, aut disjunctivi appellantur. Apparet hoc ex ejus Comment. in I. Prior.

XXIX. ubi inter alia causatur, Philosophum quidem fateri, accuratiū explicandos & in sua genera dividendos esse Syllogismos hypotheticos, eundem tamen id postea vel non prestitisse, vel injuria temporis interisse, que hac de re conscriperit, nec nisi in Topicis nos habere locos quosdam, quorum cognitio faciat ad hos Syllogismos. Quandoquidem verò Philosophus horum Syllogismorum in presentia distinctam & sufficientem mentionem non

fecit, huic defectui voluit mederi in suis Instituti. Logic. cap.
IX. ubi omnia Syllogismorum hypotheticorum genera abs se proposita
esse ait. Ibi vero pag. 37. sqq. docet, alios Syllogismos (qui a
Categoricis sint diversi) esse vel omnino hypotheticos, in quibus u-
traque propositione & conclusio quoque hypothetica est: alios vero ex
majore hypothetica & minore categorica concludere conclusionem;
qui tamen nihilominus recte vocentur hypothetici, quia probationis
vis non in propositione categorica, sed in hypothetica consistit. Mox
Syllogismum hypotheticum dicit esse vel secundum transum-
tionem, καλὰ μετάληψιν, cum idem terminus, qui hypotheticè fuit po-
sus in Majore propositione, ponitur categoricè in Minore. Ac tales
dicit esse vel conditionales, vel alternos h. e. disjunctivos, qui-
bus tandem copulativos addit. Vel secundum assumptionem,
καλὰ πρόσληψιν, qui fiunt per aliquam comparationem in aliqua qua-
litate, id est in aliquo accidente & novum terminum in Minore as-
sumunt, qui non fuit positus in Majore. Eadem repetit in Com-
mentar. Analyt. in I. Prior. XXIX. p. 177.

XV. Instituti nostri ratio non patitur haec omnia
ad vivum resecare, interim ex paucis illis patet, doctissimum
Pacium longè aliter Syllogismum καλὰ μετάληψιν considerasse,
quam ab Aristotole fuit factum. Quā in re Philoponum
voluit imitari, qui appellationem syllogismi καλὰ μετάληψιν
ex Aristotele quidem desumfit, aliō tamen modō, quam à Phi-
losopho factum erat, adhibuit, ceu notat Höpffnerus Com-
mentar. in II. Prior. p. 642. Patet etiam, Pacium per Syllo-
gismos ἐξ ὑποθέσεως intellexisse Syllogismos conjunctos &
compositos, quales sunt Conditionales & Disjunctivi, qua-
tenus illi Syllogismis simplicibus contradiinguuntur, de
quibus tamen Aristoteli sermo non est, quando in Analyti-
cis Syllogismorum ἐξ ὑποθέσεως mentionem facit. Quod re-
liqua attinet, quae apud Pacium Comment. in I. Prior. XXIII.
p. 154. habentur, ubi dicit Syllogismos hypotheticos secundum A-
ristotelem non esse veros Syllogismos, sed tantum hypotheses; ac pro-
inde eas non reduci ad aliquam trium figurarum, item Aristote-
lem

lem non prius egisse de Syllogismo in genere, postea de Syllogismo categorico & hypothetico, quod tamen omnino facere debuisset; ea omnia sapiunt hypothesin Pacio propriam, nempe Syllogismos hypotheticos esse demum eos, qui sunt conjuncti, hoc est, vel Conditionales vel Disjunctivi, Syllogismos autem Categoricos esse simplices. Quae ipsa tamen $\tau\delta\alpha\pi\chi\eta$ petunt. Alias quamvis Syllogismi $\epsilon\xi\pi\omega\theta\epsilon\sigma\omega\pi$ secundum doctrinas Aristotelicas considerati sequioris sint ordinis, quam $\delta\epsilon\pi\kappa\tau\eta\omega\pi$, nituntur tamen Syllogismo $\delta\epsilon\pi\kappa\tau\eta\omega\pi$ quæstionem licet minus principalem inferente, ratione cuius partis in aliqua trium figurarum constituuntur, atque ad eas revocantur. Id quod doctrinas Aristotelicas hoc in negotio exutienti facile fiet manifestum. Vid. interim Dn. Schilterus in laudata Dissertatione cap. I. §. II. --- VII.

XVI. Interim à Pacii sententia non est alienus Gvielmus Hildenus Qvæst. & Comment. in Organon Aristotelis parte alterâ pag. 136. ubi postquam monuisset, Syllogismum hypotheticum denominari ab hypothesi, quâ nititur, eaque vel communi, vel speciali, species Syllogismi hypothetici duas constituit, quarum una sit $\tau\delta\alpha\pi\chi\eta\omega\pi\pi\alpha\lambda\alpha\pi\kappa\eta\omega\pi\zeta\eta\omega\pi$, qui verè $\pi\pi\omega\theta\epsilon\sigma\omega\pi$ sint, ac Latinis dicantur Conditionales; alteram $\tau\delta\alpha\pi\chi\eta\omega\pi\pi\alpha\lambda\alpha\pi\kappa\eta\omega\pi\zeta\eta\omega\pi$, disjunctivorum. Hypotheticorum verò $\tau\delta\alpha\pi\chi\eta\omega\pi\pi\alpha\lambda\alpha\pi\kappa\eta\omega\pi\zeta\eta\omega\pi$ rursus duas constituit species, ita ut eorum aliqui nec propositionem concludant (conclusionem inferant) categoricam, nec $\mu\pi\lambda\alpha\pi\pi\pi$ in illis sit categorica, sed omnes propositiones, major & minor, una cum conclusione sint conditionales; alii verò majorem quidem habeant conditionalem, verum $\mu\pi\lambda\alpha\pi\pi\pi$ & conclusione categoricâ existente. Gemina habet pag. 170. ubi docet, sicut propositiones syllogisticæ sunt vel simplices, vel conjunctæ, ita ad hanc divisionem propositionum & Syllogismum dividi in categoricum & hypotheticum; imò perswasus est, utriusque, atque adeò non solum Categorici, sed & tām Conditionalis, quam Disjunctivi rationem habuisse Aristotelem tūm in

prima priorum Analyticorum τῷ γενέσεως τῷ συλλογισμῷ
parte, tum etiam in ultima ejusdem libri sectione, in qua τῷ ἀνα-
λύσεως τῷ συλλογισμῷ agit. Conf. Rudolphus Faber in
Corp. Logic. Peripat. I. Prior. p. 331. 332.

XVII. Verum enim verò cùm in peripato de allio
quæritur, illi respondent decepis. Etenim Aristoteles Sylla-
gismorum conjunctorum sive compositorum, quorum vel u-
traque vel saltem alterutra præmissarum est propositio con-
juncta sive composita. h. e. vel conditionalis, vel disjunctiva,
vel copulativa, in Analyticis non habuit rationem, sed
tantum leve eorum indicium in Dialecticis fecit, &
quidem libr. II. & III. Topicorum, ubi de antecedentibus &
consequentibus, iisque quæ comparationem ad se invicem
habent, egit, eorum verò ratio primùm tradita fuit à Theo-
phrasto & Eudemo, eamque Stoici quām maximè sunt secuti;
ceu apparet apud Diogenem Laërtium in vita Zenonis
Cittiei. Johannes quoque Philoponus quæ de hoc Syllogi-
smorum generē tradi solent, breviter collegit in Comment.
ad I. Prior. XXII. nec non eorum rationem attigit Anitius
Manlius Severinus Boëtius de Syllogismo hypothetico, nec
non de Differ. Topicis. lib. II. p. m. 45. edit. Wegelin. & lib. V.
Commentar. in Topica Ciceronis, nec non Nicephorus Blem-
mides Epit. Log. cap. XXXVI. Gregorius Aneponymus in
Syntagm. Philosoph. cap. XIV. Georgius Pachymerius in
Epitom. Logic. Arist. Tit. IV. cap. VII. Isidorus Hispalensis
libr. II. Origin. cap. XXIX. circa fin. Marius Victorinus de
Syllogismo hypothet. Marianus Capella de Nupt. Philol. &
Philos. libr. IV. part. II. p. 131. & alii.

XIX. Quemadmodum igitur compositi Syllogi-
smi juxta Aristotelem longè aliâ ratione sunt spectandi, quām
qui vulgo istō venire solent nomine, ita & Syllogismus εἰποθέσεως
concludens ipsi non est ejusmodi collectio, quæ ex
una alterâve conjuncta propositione instituitur, sed is deno-
tat;

tat ipsi hujusmodi Syllogismum, qui principalem quæstionem non directè & immediate probat atque infert, sed directè id concludit, ex quo principalis quæstio fluit, quæque proinde & ipsa hōc pactō, quamvis non directè, sed indirectè & obliquā viā confirmatur. Benē hanc in rem loquitur Gerhardus Matthisius Comment. in I. Prior. cap. XII. p. 339. *Ne quid erres, οἱ ἐξ ὑποθέσεως συλλογισμοὶ non ii hīc intelliguntur, quos institutiō tūm Stoicorum, tūm Theophrasti, Endemi & posteriorum Peripateticorum τὰς ὑποθέσιας hoc est Conditionales in scholis Philosophi appellant.* *Ilorum enim ratio ab Aristotele nūlla in Logicis habita est, nisi quod aliud quasi agens libr. II. Topic. cap. II. (IV. §. 5. sqq.) de iis breviter attingit, cūm inquit: σημοπεῖν δὲ ἐπὶ τὰ προκείμενά, τινος ὅντος αὐτογνῶν τὸ προκείμενον εἶναι, ή τί εἰσιν ἐξ αὐτάγκης, εἰ τὸ προκείμενον εῖσι, & cetera quæ consequuntur:* *Ita illi quoque per eas, quæ antegressæ sunt, disponendorum argumentorum formas seu figuræ nequaquam colliguntur. Habent enim certos quosdam & peculiares conclusionis modos, quemadmodum tūm Cicero in Topicis, tūm juniores Dialectici in suis Institutionibus docent.* *Quid ergo? οἱ ἐξ ὑποθέσεως συλλογισμοὶ hīc dicuntur, iūm quia dià τὰς αἰδυνάτας hoc est, absurdī conclusionē propositum consciunt, tūm quos partim nālā μετάληψιν, partim πρὸς τὸ μεταληψιανούμενον Aristoteles postea appellat.* *Quorum quidem Syllogismorum ea vis & ratio est, ut priusquam institutum per eos directe & planè confirmetur, necessario id argumentationis genus, quod vulgo τὸ ὑποθέσιον vocatur, adhibeant.*

XIX. Ad eundem modum Joh. Baptista Monlorius Schol. in cap. XXIII. lib. I. Prior. Analyt. pag. 177. inquit: *Syllogismus hypotheticus vulgo appellatur, qui constat pronunciatis hypotheticis & compositis, aut ex solis hypotheticis, aut ex hypothetica & simplici --- De quo genere Syllogismi non disputavit Aristoteles separatis in Operibus, que nunc extant, sed obiter in Topicis explicans locos ab antecedentibus & consequentibus & comparatione, ut videre*

est

est secundo & tertio librō Topicorum. Tamen Theophrastus & Eu-
demus ejus discipuli multa de hoc Syllogismo tradiderunt, & hos imi-
tatus Severinus Boëtius: Philoponus etiam in hoc loco, in Commen-
tariis capit. XXII. breviter colligit, quacunque de hoc Syllogismo
ab aliis sunt tradita. Nonnulla etiam adfert Diogenes Laërtiu-
nus in vita Zenonis Cittici; quoniam Stoici muliū in hoc genere
Syllogismi elaborarunt. Verum Aristoteles hoc loco per Syllogismum
hypotheticum intelligit eum, qui revera directus est in aliqua trium
figurarum constitutus, quod totò hoc capite probare nititur: tamen
quia ipse non concludit questionem propositam, sed aliud quipiam,
ex quo quæstio proposita ex aliqua hypothesi, via quadam obliqua, de-
monstratur, propterea dicitur hypotheticus. Hunc appello cum Ari-
stotele ex hypothesi, relictō verbo Gracō, qualia multa sunt in disci-
plinis, quia non suspetit Latinum, quod omnino ei respondeat. Quan-
quam interdum id interpretor: ex constituto; hoc enim ad vim ejus ver-
bi magis videtur accedere. Perionius: ex concessione. Tamē ut appareat
ex hoc capite, non est omnis Syllogismus ex hypothesi, sed ejus quadam
species, qua ab Aristotele vocatur ὁμολογίας, & infra cap. XL.
διὰ συνθήκης ὁμολογύμενος; ex conventione concessus.

XX. Neque alia est mens Christophori Scheibleri. Postquam enim Oper. Logic. part. IV. cap. X. Tit. II. §. IV.
monuisset, per Syllogismum hypotheticum sive οὐποθέσεως Ari-
stotelem non intelligere Syllogismum compositum, ipleque porro
Syllogismorū ex οὐποθέσεως concludentium species ex mente
Philosophi constituisset, §. VII. subjicit: Syllogismi, quem [nos]
hodie hypotheticum vocamus, simplici Syllogismo oppositi nulla aperta
vestigia sunt apud Aristotelem. Existimamus igitur hypotheticos
Syllogismos, quos Aristoteles explicat, nondum esse Syllogismos compo-
sitos, sed alterius generis.

XXI. Manet itaque, neque Syllogismum οὐποθέσεως
esse illum, qui quocunque modō ad demonstrandam conclu-
sionem assumit ιστόστοι, tanquam principium, de quo prin-
cipiorum demonstrationis genere Aristoteles agit I. Poster. II.

§. 15.

§. 15. neque eundem esse Syllogismum conjunctum, aut in specie conditionalem; sed eum demum, qui non quidem principalem quæstionem, sed aliam, ad quam principalis sequitur, infert, ita ut hâc probatâ, altera principalis hâc ipsô quoque probata censeatur. Τῷ δὲ ὑποθέσεως μέρος ἐστι τὸ διὰ τὸ αἰδοντό. Eorum autem Syllogismorum, qui sunt ex hypothesi, pars est, qui fit per impossibile; inquit Aristoteles I. Prior. XXXIII. §. 2. sive ut Antonius Scaynus παραφράζει: Ad Syllogismum εἰς ὑποθέσεως concludentem refertur etiam is, qui dicit ad impossibile. Huic adjungit Philosophus Syllogismum καλὰ μετάληψιν, sive πρὸς τὸ μεταλαμβανόμενον concludentem, idq; eo fine probantem, ut τὸ εἰς αρχῆς hōc ipso probetur. Hoc ipsum verò παραγίνεται διὸ μολογίᾳ, ή τινὸς ἄλλης ὑποθέσεως probatur vel per confessionem, vel per aliam quandam hypothesin. Syllogismi hujus καλὰ μετάληψιν concludentis Aristoteles mentionem quoque facit I. Prior. XXIX. §. 6. ubi adhuc aliam speciem Syllogismorum εἰς ὑποθέσεως concludentium addit, Syllogismum nempe καλὰ ποιότητα, ac §. 7. subjungit: Considerare oportet ac divisione explicare, quot modis sese habeant Syllogismi ex hypothesis.

XXII. Quod attinet Syllogismum διὰ τὸ αἰδοντό, cum eo res ita est comparata: Si quis thesin aliquam, quæ in quæstionem venit, vel etiam aliquam earum propositionum, quas in Syllogismo adhibuimus, admittere recuset, vel etiam conclusionis Syllogismi illatæ veritatem in dubium vocet, is eo est adducendus, ut theseos, vel etiam propositionis, quin & conclusionis, quam negat, cuiusque veritatem agnoscere detrectat, contradictoriam admittat. Hæc contradictoria thesis assumitur & cum ea conjungitur alia propositio vel evidens & ex se manifesta, vel etiam ab adversario concessa, atque ex his propositionibus secundum

cundum aliquam trium figurarum legitimè dispositis infertur falsa aliqua, aut ipsius adversarii sententiæ repugnans conclusio. Quæ ipsa conclusio isthðc pactò illata cùm aut falsa sit, aut ἀλογος sive absurdā, aut repugnans ac prorsus impossibilis, ex veris autem non nisi verum sequatur, omnino inde colligitur, alterutram minimum harum propositionum pari ratione falsam aut ἀλογον esse. Qualis tamen cùm non sit ea, quæ vel apertæ & manifestæ est veritatis, vel ea, quæ ab adversario concessa erat, fallam vel minimum absurdam oportet esse alteram illam, quæ thesi ac quæstioni principali contradictoriè est opposita. Ex eo autem quòd hæc ipsa est falsa, vel ἀλογος, colligitur, contradictoriam ejus, quæ erat nostra vel ipsissima thesis, vel adhibita propositio, vel etiam conclusio per nostrum Syllogismum illata, veram aut minimum ἀνδροζον esse oportebit. Atque sic obliquâ viâ thesis sive principalis quæstio est probata. Vid. I. Prior. XXIII. §. II. Conf. Monlorii Paraphrasis in I. c. pag. 175.

XXIII. Sciendum verò est i. nos dixisse, assumendam esse thesesos sive propositionis negatæ contradictoriam. Quamvis enim eidem interdum contraria opponi possit, si ea universalis fuerit, inter duas tamen contrarias non ubique & in quavis materia veritas & falsitas æquè exactè dividitur, ceu fit in contradictioniis. Siquidem ἀδύνατος ἄμα κατηγορεῖται τὰς αὐτοφάσις, III. Metaph. IV. vel ut I. Poster. XI. §. 2. effertur: τὸ μὴ ἀδύνατος ἄμα Φάναι καὶ αποΦάναι, aut ut seq. §. 3. dicitur; τὸ ἀπαντοφάναι, οὐ αποΦάναι. Imò & contradictoriarum propositiones ita se habent, ut non solum sibi repugnant, verum etiam medium non admittant.

XXIV. 2. Diximus, contradictoriam conclusionis, aut propositionis, aut thesesos conjungi nunc cum propositione manifestò vera, nunc cum ejusmodi propositione,

tione, quam adversarius admisit. Quod posteriori in negotio perinde nobis esse potest, sive thesis altera, quam adversarius admittit sive largitur, in se sit vera, sive in se sit falsa, modò adversarius ipsam pro vera habeat. Si assumitur thesis ex semetipsa vera, Syllogismus *Si a dūrātū est απλῶς talis*; si assumatur thesis ejusmodi, quam adversarius largitur & concedit, ut illa forte ex se non sit vera, sed tantum talis ab adversario habita, fit Syllogismus *καὶ ἀνθρώποις sive πρὸς τὸν θεόν*, qui alias est demonstratio *elenchitica & violenta*. Prioris generis Syllogismi & in Analytica, & in Dialectica occurunt, posterioris verò generis Syllogismi non nisi beneficiò Dialectices expediuntur.

XXV. Hoc ipsum verò ut tantò magis constare possit, assumemus hanc thesin: *O. cometa est lunā superior*. Quam ipsam si quis admittere detractet, is eò adigendus est, ut suam faciat ejus contradictriam: *Q. cometa non est lunā superior*. Particulari huic thesi jungimus aliam in Astronomia exploratæ veritatis & certitudinis, nempe hanc: *Quodcunq; corpus in cœlo lunā est superius, minorem gignit paralaxin, quām luna*. Et: *Quod corpus in cœlo non est lunā superius, sed potius inferius, non gignit minorem paralaxin, quām luna, sed potius majorem*. Quæ universalis propositio negans manifestæ veritatis si assumuntur, eiq; jungatur particularis negans ab adversario approbata, inde inferetur falsa conclusio: *h. m.*

Quodcunq; corpus in cœlo non est lunā superius, (sed potius eādem inferius,) id etiam non gignit minorem paralaxin, quām luna, sed majorem. (dem inferior.)

Q. cometa non est lunā superior in cœlo, (sed potius eādem)

E. Q. cometa non gignit minorem paralaxin, quām luna, sed majorem.

Quæ conclusio cùm sit apertè falsa, teste experientiâ, imò observationibus mathematicis contraria, falsam oportebit esse minimum alterutram hujus Syllogisimi præmissarum. Qualis cùm non sit Major, utpote manifestæ veritatis, Minorem oportet.

portebit esse falsam. Quod si hæc falsa est, vera erit ejus' contradictria, nempe hæc : O. *cometa* est *lunâ* *superior*. Quæ erat ipsissima thesis nostra hōc pactō confirmata.

XXVI. Pariter si thesis sit : Q. *malum* non est à *Deo*, & verò quis sit, qui cā de re dubitet, is hanc ejus contradictoriam concedet : O. *malum* est à *Deo*. Huic jungitur alia manifestæ veritatis propositio, aut si res ita tuletur, ab adversario admissa, imò suppeditata, nempe hæc : O. *peccatum* est *malum*. Si hæc *opolâres* conjungantur, fiet Syllogismus falsum aliquod directe & deintus concludens:

O. *malum* est à *Deo*.

O. *peccatum* est *malum*.

E. O. *peccatum* est à *Deo*.

Factâ hâc illatione sic porrò proceditut : Conclusio illata est falsa. Ergò falsam esse oportet minimum alteram præmissarum; quæ tamen in adducto Syllogismo non est Minor, ideoque falsa est Major propositio. Quod si autem Major ista est falsa, contradictoriam ejus, nempe hanc : Q. *malum* non est à *Deo*; veram esse oportebit. Hæc autem cùm sit ipsa thesis nostra, ea i& *modicæus* hōc modō erit probata.

XXVII. Melioris declarationis ergò addimus tertium exemplum. Si adversarius statuat, *peccatum originis*, cùm non sit accidens, quod adesse & abesse possit ab homine communi modō nato, esse substantiam, hominem istius facilis admissæ convicturi jungimus cum ista thesi aliam manifestæ veritatis, & quidem hanc : O. *substantia Deum habet autorem*; ut ita Syllogismus fiat :

O. *substantia Deum habet autorem*.

Peccatum originis est substantia.

E. *Peccatum originis Deum habet autorem*.

Quæ conclusio non solum falsa, sed & impia est, idque propter Minorem falsam. Quod si autem falsa est Minor, contradictoriam ejus veram esse oportet, Ea verò cùm sit ipsissima

ipsissima thesis antea proposita, ea etiam hōc modō erit demonstrata.

XXIX. Neque verò hanc procedendi rationem καὶ τάνδειαν tantum, aut καὶ δόξαν, verū etiam καὶ ἀριθμούς procedere, quin immo & ex contraria theseos institui, novō exemplō est ostendendum. Sit thesis proposita: *Nullus cometa est stella.* Hanc si falsitatis arguere volumus, non solum assumimus hanc ejus contrariam: *O. cometa est stella;* verum etiam cùm aliis modis, tūm inductione adversarium thesin propositam in dubium vocantem huc adigimus, ut fateatur, *nullam stellā evanescere, aut lumen suum nunc ostendere, nunc verò post aliquod tempus lumen suum visui nostro subtrahere.* Quod ipsum quamvis ratione posterioris partis universaliter verum non sit, nec inductione perfectā, sed tantum imperfēctā sit confirmatum, atque universalitatem ejus cùm planetæ, tūm ex stellis fixis novæ, quales observatæ sunt & in Cassiopea, & in pectore cygni, non difficulter tollant, quia tamen adversarius hoc admittit, καὶ ἀριθμούς, sive τὸν δὲ argumentatio pro destruenda ipsius thesi fieri potest, si hypothesis accepta & thesis affirmans priori ab adversario opposita in Syllogismo hōc modō conjunguntur.

N. stella evanescit, lumenque suum per aliquod tempus ostensum rursus visui subtrahit.

O. cometa est stella.

E. N. cometa evanescit, ac lumen suum per aliquod tempus ostensum visui subtrahit.

Hæc verò conclusio cùm sit falsa, falsam oportebit esse vel utramque præmissarum, vel saltem alterutram earundem. Non dicemus jam de majore, quandoquidem eam veram esse adversarius admisit, ideoque falsa erit Minor. Cùm autem duæ contrariæ non possint esse simul veræ, Minor autem in Syllogismo allato sit falsa, contrariam ejus, quæ erat universalis negans thesis antea proposita, veram esse contra hunc adversarium concluditur. Conf. Zachar, Ursinus in I. Prior. cap. XXI. p. 109. b.

XXIX. Placet adhuc negotio isti immorari, præser-
tim cùm & in Scriptura Sacra argumentationes $\pi\wp\circ\tau\circ\tau\circ\alpha\delta\circ\gamma\circ\alpha\tau\circ\alpha$
 $\alpha\gamma\circ\alpha\tau\circ\alpha$ animadvertisamus. Cujus rei insigne specimen
Marc. III. 22. sqq. nec non Matth. XII. 24. sqq. Luc. XI. 15. sqq.
nobis offertur, ubi Servator contra Phariseorum & Legispe-
ritorum criminationes, ac si per Beelzebul, principem demonio-
rum, ejiceret demonia, atque ita *demon* contra dæmonem in-
surgat, imò unus alterum pellat, depulsurus $\pi\wp\circ\tau\circ\tau\circ\alpha\delta\circ\gamma\circ\alpha\tau\circ\alpha$
adversarios adducturus, assumit, quod ab omnibus istis tan-
quam regulam ex Politicis notam, de qua etiam nonnulla a-
pud Aristotelem libr. V. Politic. X. reperiuntur, admissum
iri noverat: Discordiam nempe & dissidia intestina, præser-
tim magnatum, esse causam interitus & corruptionis Rerum
publicarum. Atq; adeò assumit hanc propositionem:

In quo regno tanta sunt dissidia, ut unus contra alterum
insurgat, eumq; sede suâ pellat, illud ipsum re-
gnum sponte suâ (intestinis motibus) corruit.

Sub ea hæc subsumitur hæc Minor propositio:

Atqui in regno Satanæ tanta sunt dissidia, ut unus con-
tra alterum insurgat, eumque sede suâ pellat.

E. Satanæ regnum sponte suâ (intestinis motibus) corruit.
Si enim *Satanas* *insurgit* & *dissidet* *adversus* *semetipsum*, *stare*
non *poteſt*, *sed* *finem* *habet*, & *regnum* *ejus* *non* *stabat*. Quæ con-
clusio cùm sit falsa, falsam oportebit esse minimum alterutram
præmissarum, qualis tamen non est Major, utpote aliunde
nota & inductione confirmanda. Etenim omne regnum diſsi-
dens *adversus* *sese* *vastatur*; & omnis urbs ac domus diſsidens *adver-*
sus *se* *ipsam* *non* *stabat*. Matth. XIII. 25. Marc. III. 24. 25. Luc. XI.
17. Unde & est apud Veteres Hebreos tritum proverbium:
כל־בֵּיא שִׁיחַ אוֹ מְחִיּוֹת סָופּוֹ חֲרֵב
Omnis domus, in qua est diſsi-
do, *finis* *ejus* *vastatio*. Idcirco Minorem oportet esse falsam,
ac proinde veram esse ejus contradictriam: *Satanas erga Sa-*
tanam non insurgit, *Satanas Saranam sede suâ non pellit*. Ac
pro.

proinde Christus non ope Satanae aut per Beelzebul, sed potius dicitur Dei h. e. potentiam divinam ejecit demonia, in certissimum indicium, quod regnum Dei (quod est justitia, & pax, & gaudium per Spiritum Sanctum. Rom. XIV. 17.) ad hos homines pervenerit. Matth. XII. 28. De hoc argumento istud est B. Georgii Calixti in Concordia Evangel. libr. IV. cap. III. judicium: *Est argumentum hoc ad hominem, ut dici solet, sive accommodatum captui auditorum, qualibus argumentis saepe Servatorem usum esse constat.* Ab his, ait Chrysostomus, qua communiter solent fieri, arguit. Et certè communibus & popularibus rationibus ac exemplis populus ad veritatis cognitionem commodius manuducitur. Nam alioqui negari nequit, ex compacto posse fieri, quin imò saepe fieri, ut demoni cedat.

XXX. Sed adhuc aliò incommodò Servator Phariseos urget. Dicit nempe eos ad miracula per discipulos suos edita, supponens hanc propositionem: *Per quem ego demonia ejicio, per eum etiam filii vestri* (cognati & gentiles vestri, h. e. Apostoli, ut exponunt Chrysostomus, Hilarius, Ambrosius, & Augustinus,) *demonia ejiciuntur.* Quam facile admittebant illi, modum agendi non dissimilem ultrò agnoscentes. Si subsumatur: Atqui juxta vos: *Ego per Beelzebul ejicio demonia;* inde concludendum est: *E. & filii vestri* (Apostoli ac discipuli mei) *per Beelzebul ejiciunt demonia.* Quæ conclusio tamen juxta vestram opinionem est falsa. Etenim vos Pharisæi vidistis eos in nomine meo spiritibus immundis imperare, ut homines missos facerent, imò reversi sunt ad me septuaginta cum gudio, dicentes: *Domine, etiam demonia subiiciuntur per nomen tuum.* Luc. V. unquam hanc ipsis scribere ausi sunt, ac si per Beelzebul talia ac tanta miracula perpetrarent. Falsa proinde est alterutra minima præmissarum, quæ tamen non est Major, quippe εξ ουν δύο sumta, sed potius Minor. Quod si Minor est falsa, vera erit ejus opposita negans: *Ego per Beelzebul demonia non ejicio;* *sed*

sed potius ejicio dæmones dīgitō Dei, & diícipuli eos in no-
mine meo ejiciunt ; sicuti & hoc ipsis datum fuit Marc.
XVI. 17. Eò redit ista Servatoris argumentatio ad Pharisæos
& legis peritos redarguendos instituta. Et verò potentia
non solum humanam, verùm etiam dæmoniorum longè ex-
cedente, adeoque divinâ, opus esse ad ejectionem dæmonio-
rum ulterius ostendit Servat̄or Matth. XII. 29. Marc. III. 27.
Luc. XI. 22. *Ipse nempe Dominus dæmonem, qui hactenus multos*
miseros homines pro lubitū, tanquam aulam inhabitavit & in pace
possedit, utut validum, possessione suā deturbat & armis exuit. Ipse
igūtur dæmon fortior & potentior est ; neque potest non liquere,
virtutem ipsius verè divinam virtutem esse. B. G. Calixtus. l.c.

XXXI. Nec minus hæc doctrina eleganti ratione
illustrati potest ex Rom. XI. 5. 6. Erant nimirum plerique Iu-
dæorum in hac opinione, non minus vitam æternam à Deo
dari ex operibus sive propter opera, quām Deum eandem
propter opera legis ab æterno dare voluisse, adeoque electio-
nem ab æterno intuitu legis aut operum legis esse factam; ac
proinde legis operibus in ordine ad vitam æternam inesse
rationem meriti, eandemque ex debito reddi colligebant.
Falsam hanc sententiam passim redarguit Apostolus osten-
dens, studium legis & operum nihil facere ad electionem ho-
minum, neque corundem justificationem, tantum abest, ut in
ordine ad electionem, justificationem, quin & salutem æter-
nam meriti rationem induat, sed omnia hæc esse potius
meritaria & misericordia divina. Quod ipsum ut ulterius
planum faciat. Namvis Deus Iudæos Christum rejici-
entes adeoque proposito immorigeros repudiaverit
& reprobaverit, gentes autem evangeliū credentes inq;
Christum credentes ad spem salutis æternæ admirari, quin
imò ab æterno elegerit, Deum tamen non penitus abjicere vole-
num suum, sed servasse sibi in eo reliquias quasdam, remata n.,
(quemadmodum & Eliæ temporibus contigerat, I. Reg. XIX.
10.)

io.) eas verò non ex operibus, aut operum merito, neque ex debito servatas esse: siquidem & ceteri, qui reprobi facti sunt, de suis operibus gloriabantur, ac propter eadem jus ad vitam æternam, quâ tamen exciderunt, sibi arrogabant: servatas verò eas esse ex proposito divino & gratia, qua data est illis in Christo Jesu ante tempora secularia. II. Tim. I. 9.

XXXII. Ut verò hanc perversam Iudæorum opinionem redarguat Apostolus, assumit illam non invitis iisdem oppositionem, quæ est inter gratiam & opera, supponens, id quod est ex gratia, non esse ex operibus, & quod est ex operibus, id non esse ex gratia: quandoquidem aliàs vel *gratia non esset gratia*, vel *opus non esset opus*. Sive: quod redditur ex gratia, non redditur ex debito; & quod redditur secundum dignitatem & meritum operum, non redditur ex gratia. Conf. Rom. IV. 4. Sub hac propositione si subsumatur Iudæorum hypothesis, quâ supponebant, omnes qui ex Iudæis salvi facti sunt, adeoque & τὸ λείματα, sive reliquias, quas Deus ex illa gente sibi reservavit, electos & salvos esse factos ex legis operibus: facile emerget Syllogismus τὸ αδύνατον ac falsum aliquod h. m. concludens.

Quicquid non est ex gratia, id ipsum est ex operibus,
atque ita est ex debito.

Electio & salvatio τὸ λείματα sive reliquiarum gentis
Iudaicæ non est ex gratia.

E. Electio & salvatio τὸ λείματα est ex operibus, atque
ita est ex debito.

Quæ conclusio est falsa. Falsam igitur oportet esse vel Majorem, vel Minorem. Sed Major, utpote à Judæis quoque admissa, non est falsa propter oppositionem gratiæ & operum, adeoque & retributionis secundum gratiam, & retributionis secundum opera ex debito factæ. Falsa igitur erit Minor; quæ Iudæorum perversam opinionem exhibet. Ac per consequens veram oportet esse ejus contradictoriam:
Electio & salvatio τὸ λείματα sive reliquiarum gentis Iudaicæ est

D

CX

ex gratia. Ac proinde in universum electionem non intuitu meritorum operum legis, sed ex mera gratia & misericordia divina secundum prævisionem fidei in Jesum Christum factam esse, inde est concludendum.

XXXIII. Posset hæc doctrina pluribus, præsertim primorum cognoscendi principiorum, in quæ cæterorum principiorum veritas deductione ad impossibile resolvitur, demonstratione, quam libr. IV. Metaph. Aristoteles suscepit, illustrari; quæ tamen demonstrandi ratio non tam est καὶ τὸ ἀδύνατον ἔγων, quam καὶ ἀνθρώπου sive τὸν θεόν. Vid. Ernest. Sonerus Comment. in IV. Metaph. III. & IV. p. 244. Add. Svarez. Disp. Metaph. III. Sect. III. num. VI. sqq. Sed cum ea res peculiarem requirat considerationem, eandem hæc vice seponere cogimur, præsertim cum ea, quæ attulimus, in dolem Syllogismi τὸ ἀδύνατον concludentis sufficienter possint adumbrare, imò ex iis constare, διὰ τὸ ἀδύνατον συλλογικῶς esse τὸ ἀδύνατον διὰ τῆς ἐξ αρχῆς ὑποθέσεως, rationari & concludere per hypothesin ab initio sumtam vel concessam. I. Prior. XXIII. §. II.

XXXIV. Gemina autem est hypothesis, quâ Syllogismus διὰ τὸ ἀδύνατον nititur, & propter quam ad Syllogismos εἰς ὑποθέσεως refertur. Præterquam enim quod supponat, impossibile esse, duas enunciationes contradictorias simul esse veras, aut etiam simul falsas. I. Prior. XLVI. §. 6. I. Poster. XI. §. 2. aut etiam duas contrarias simul esse veras, etiam hæc nituntur hypothesis, quod quamvis ex falsis verum datum sit concludere, II. Prior. II. III. IV. non tamen vice versa falsum ex veris præmissis formali consequentiā concludi queat; sed consequente existente falso, si non omnia antecedentia, saltem aliquod eorum falso esse oporteat.

XXXV. Constat verò Syllogismus διὰ τὸ ἀδύνατον duabus quasi partibus. Etenim i. concludit aliquid διεκτικῶς. Non autem ipsum τὸ τέξ αρχῆς seu quæstionem principalem Syllogismō διεκτικῷ sive ostensivō infert, sed potius falso ali-

aliquid, ex cuius falsitate deinceps 2. hypothetica principia-
lis quæstionis probatio procedit. Επει τὸ ψεύδος γίνεται συλλο-
γισμὸς δεικτικὸς ἐν τοῖς εἰς τὸ ἀδύνατον απαγομένοις τὸ δὲ ἐξ
ἀρχῆς, ἐξ ὑποθέσεως δείκνυται. In iis rationcinationibus, quæ ad im-
possibile ducunt, falsum probatur Syllogismō ostensivō : quod verò
ab initio propositum fuit, ex hypothesi probatur. I. Prior. XXIX. §. 2.
Unde etiam prolatu Syllogismo δικτυῷ falsum concludenti
annectitur processus, secundum quem à falsitate conclusionis
collectio fit ad falsitatem alterius præmissarum, ab hujus verò
falsitate ad veritatem ejus, quæ ipsi contradictione opposita
est, cognoscendam itur.

XXXVI. Et quidem falsum illud, quod prior pars
δικτυῶν infert, in omnibus figuris licebit concludere, adeò
quidem, ut si dispositio præmissarum rationem primæ figuræ
non æquè immediatè admittat, secundū reliquas figuras præ-
missarum dispositio fieri queat. Unde adeò huic Syllogismorū
generi ea quoque, quæ Aristoteles de medii termini inventio-
ne libr. I. Prior. à cap. XXVII. usq; ad cap. XXXI. monuit, citra
difficultatem convenienter. Sicuti & hoc confirmant, quæ I. Pri-
or. XXIII. §. II. affert, ubi monstrat, quâ ratione διὰ τὸ ἀδυ-
νατὸς ostendi possit, *Diametrum non esse commensurabilem lateri.*
Conf. Zachar. Vrsinus in h. I. pag. 94. 95. Nec minus Syllo-
gismorum impossibile aliquod concludentium resolutio in a-
liquam trium figurarum fieri cùm potest, tùm debet. Ac
quamvis Aristoteles I. Prior. XLIV. §. 1. videatur negare,
Syllogismos οὐ προστέτατος, & in specie Syllogismos ad impossibile
ducentes, ex iis, quæ posita sunt, reduci posse, quippe qui non per Syl-
logismum probant, sed διὰ συνθήκης ὁμολογημένοι πάντες, ex con-
ventione & consensu omnes ; id ipsum tamen quam maximè ra-
tione τὸ οὐ προστέτατος sive ejus partis, quæ principalis quæstionis
rationem habet, non verò ratione partis prioris, quæ minus
principalis est, accipiendum fuerit. Vid. Didacus Masius

D 2

Com-

Commentar. in Aristot. Logicam, in specie in I. Prior. XXI.
pag. 138.

XXXVII. Quin imò Syllogismus *adūrator* & repugnans concludens in ostensivum potest mutari, per quem iisdem terminis retentis *δικτικῶς* concludatur, quod indirec[t]è & *ἰξ ὑποθέσεως* erat probatum. Etenim si sit Syllogismus, quem *s. XXVII.* exhibuimus:

O. substantia Deum habet autorem.

Peccatum originis est substantia.

E. Peccatum originis Deum habet autorem.

Conclusio infertur falsa, propter falsam Minorem, cuius proinde contradictoriam veram esse oportet. Quòd si igitur conclusionis falsæ contradictoria, quæ vera omnino erit, assumatur, ea Majori juncta *δικτικῶς* inferet Minoris contradictionem, eamque veram, h. m.

O. substantia Deum habet autorem.

Peccatum originis non habet Deum autorem.

E. Peccatum originis non est substantia.

Atque ita per eosdem terminos *δικτικῶς* est conclusum, quod *καλὰ τὸ adūrator* anteā erat probatum.

XXXIX. Idem fit circa secundam figuram. Sit enim Syllogismus *adūrator* concludens:

N. evanescens est stella.

O. cometa est stella.

E. N. cometa evanescit.

Conclusio falsa est propter Minorem propositionem falsam; ast si conclusionis contradictoria Majori jungatur, *δικτικῶς* infert Minoris contradictionem, quam veram esse Syllogismū ad impossibile ducente evincere volebamus. Atq; propositionum combinatio fiet in prima figura h. m.

N. evanescens est stella.

Q. cometa evanescit.

E. Q. cometa non est stella.

XXXIX.

XXXIX. Idem fit circa tertiam figuram. Quod si enim ostendendum sit alicui *Philosophiam esse bonam*; id ipsum quidem Syllogismō ad impossibile ducente fieri potest h. m.

Philosophia non est bona.

Philosophia est à Deo.

E. Q. quod est à Deo, non est bonum.

Quæ conclusio est falsa propter falsam Majorem, cuius proinde contradictoriam veram esse oportet. Id quod iisdem terminis retentis, ad alius tamen figuræ rationem dispositis, h. m. ostendi potest:

O. quod est à Deo, est bonum.

Philosophia est à Deo.

E. *Philosophia est bona.*

XL. Atque ita per eosdem terminos δεικτικῶς potest concludi, quod *ναὶ τὸ ἀδύνατον* anteā erat probatum. Aristoteles hanc in rem ita inquit II. Prior. XIV. §. 3. *Quicquid ostensivè concluditur, etiam per impossibile probabitur: & quod per impossibile, ostensivè: & per eosdem terminos, non tamen in iisdem figuris.* Et postquam hoc circa plerosque singularum figurum modos declarasset, §. 8. addit: *Perspicuum igitur est, per eosdem terminos & ostensivè posse probari singula problemata, & per impossibile.* Idem innuerat I. Prior. XXIX. §. 3. inquiens: *Conversâ hâc propositione, id est, ceu Pacius interpretatur, sumtâ propositione contradicente conclusioni Syllogismi ducentis ad impossibile, alterâ verò eâdem manente Syllogismus erit ostensivus ex iisdem terminis.* Tantùm hoc interest discriminis, quod in deductione ad impossibile priùs concludatur falsum, ex quo veritas principalis theseos sive quæstionis sit colligenda; in directa autem conclusionis falsoe contradictionem loco πρόλογος assumente & terminos quidem eosdem, aliud tamen situm, atque ita & figuram aliam, ceu observabat Aristoteles, nactos retinente argumentatione infertur vera thesis & quæstio οξ αρχῆς, quæ erat probanda.

D ;

XLI.

XLI. Ceterum quamvis non fiat Syllogismus ad impossibile ducens absque aliquo ostensivo ; quamvis etiam Syllogismus ad impossibile ducens mutari possit in Syllogismum τὸ ίξ ἀρχῆς δεικτικῶς concludente, differentiae tamen inter hæc Syllogismorum genera intercedunt. Et quidem 1. differentia inter eos est quoad propositiones. Etenim in ostensivo Syllogismo utraq; præmissarum est vera, Syllogismus verò ὁ εἰς Ἰό ἀδύνατον ἀγαθον assumit alteram propositionem falsam, & quidem eam, quæ propositæ quæstioni, sive τὸ ίξ αρχῆς contradicit. Ita namque Aristoteles I. Prior. XXIX. §. 4. *Differet autem ostensivus Syllogismus ab eo, qui dicit ad impossibile : quia in ostensivo secundum veritatem ponuntur ambae propositiones ; in eo autem, qui dicit ad impossibile, una falso ponitur.*

XLII. 2. Differunt quoque Syllogismus δεικτικὸς & διὰ τὸ ἀδύνατον ratione conclusionis. Etenim Syllogismus δεικτικὸς infert ejusmodi conclusionem, quæ ignota erat, aut saltem non ita erat nota, ut fuerunt præmissæ ; ast Syllogismus ducens ad impossibile ejusmodi infert conclusionem, quam novimus falsam esse futuram ; imò ea ideo tanquam falsa infertur, ut possimus eam propositiohem, quæ thesi sive quæstioni probandæ contradictoria est, falsitatis arguere, atq; inde veritatem theseos sive τὸ ίξ αρχῆς evincere. Pertinent huc verba Philosophi II. Prior. XIV. §. 2. *In altera (probatione ostensivâ) non est necesse notam esse conclusionem, nec prius sumi, eam esse, vel non esse ; in altera autem (demonstrazione ad impossibile ducente) necesse est, prius sumi, eam non esse.* Hinc in Syllogismo ad impossibile ducente tanquam notum sumitur, inferendam vel ihatam conclusionem falsam esse, cùm ex ea falsitas alterius præmissarum nobis innotescat.

XLIII. 3. Intercedit quoque inter Syllogismum δεικτικὸν & διὰ τὸ ἀδύνατον concludentem differentia quoad modum

modum procedendi. Etenim Syllogismus διεκπενδεῖται à propositionibus sive præmissis progreditur ad conclusionem; imò ideo præmissas adhibet, ut per eas in notitiam conclusionis deducatur: at verò Syllogismus διὰ τὸ ἀδύνατον à conclusione διεκπενδεῖ illata initium facit, atque ab ea ad alterutram præmissarum falsitatis accusandam progreditur; imò ideo conclusionis falsitatem & repugnantiam detegit, ut falsitatem alterius præmissarum ex ea manifestam faciat, ac proinde ejus contradictriam veram esse inde intelligatur. Apparet hæc ex verbis Aristotelis II. Prior. XIV. §. 1. Nam verò demonstratio ducens ad impossibile differt ab ostensiva: quia ponit, quod vult evertere, ducens ad confessum falso: ostensiva autem initium sumit à concessis propositionibus. Addit Aristoteles: Accipiunt igitur ambae duas propositiones concessas: sed altera sumit eas, ex quibus fit Syllogismus: altera verò unam harum & contradictionem conclusionis. Vid. Neldelius Institt. de Usu Organ. Aristotel. part. III. cap. II. §. 43. 44. Conf. Andreas Planerus Quæstt. in Prior. Analyt. p. 196.

XLIV. Porrò ad indolem Syllogismorum εἰς τὸ ἀδύνατον ἀγόντων declarandam apprimè faciunt, quæ apud Aristotelem non solum libr. I. Prior. V. & VI. de probations Syllogismorum secundæ & tertiarę figurarum, quâ necessitas consequentiæ per Syllogismos primæ figuræ ipsis inesse καὶ τὸ ἀδύνατον evincitur, pluribus traduntur, verùm etiam quæ libr. II. Prior. Analyt. cap. XI. XII. XIII. XIV. οὐδὲ ἀπαγωγῆς sive de deductione ad impossibile secundum singulas figuræ differuntur. Quibus etiam jungi possunt, quæ II. Prior. IX. X. οὐδὲ τῆς τῶν συλλογισμῶν αὐλίσεοφῆς ab eodem sunt tradita. Quamvis vero ἀπαγωγὴ & αὐλίσεοφὴ in eo convenient, quod utraque ex opposito conclusionis nec non terminis eodem modō dispositis procedat, utraque etiam non ad unam figuram sit adstricta, sed in omnibus figuris institui queat, II. Prior. I. §. 2. intercedunt tamen etiam inter eas nonnullæ

nullæ differentiæ, adeò quidem ut rectè Aristoteles l.c. dixerit : ὅμοιον γδ̄ ίσι τῇ αὐτισμοφῇ πλῆν διαφέρει τοσῦτον. Similis est ἀπαγωγὴ sive deductio ad impossibile conversioni : differt tamen in aliquo.

XLV. Etenim αὐτισμοφὴ non fit, nisi factō prius Syllogismō, ast ἀπαγωγὴ etiam circa thesin Syllogismō non illatam potest institui. Deinde firmitas consequentiæ Syllogismorum δι' αὐτισμοφῆς ostenditur; ast per ἀπαγωγὴν vel conclusionis Syllogismō illatæ, vel theses propositæ falsitas ex his principiis ostenditur, quod duo contradictoria non possint esse simul vera, nec simul falsa; & præterea ex eo, quod id, ex quo falsum sequitur, ipsum quoque sit falsum. Porrò, in αὐτισμοφῇ tām contraria quām contradictoria cum altera præmissarum sumitūr; in ἀπαγωγῇ autem non contrariam, sed tantūm contradictoriām vel illatæ conclusionis, vel propositæ θέσεως sumi oportet. Quò accedit, quod αὐτισμοφὴ indifferenter verum sumat, & falsum: & quidem falsum sumit in confirmanda consequentia Syllogismi verum concludentis; verum autem in Syllogismi falsum concludentis consequentia examinanda. Ast ἀπαγωγὴ tantūm falsum supponit, quod est contradictoria conclusionis vel θέσεως, cuius veritas hāc ratione est evincenda; & falsum concludit, illud nimirūm, quod ex falsa hypothesi sequitur. Denique per αὐτισμοφὴν interdum illud demonstramus, quod concludimus; per ἀπαγωγὴν autem nunquam probamus id, quod concludimus, cum id manifestò sit falsum, sed potius eō remotō propositam θέσην aut quæstionem principalem confirmamus. Vid. Zachar. Vrsin. in II. Prior. Analyt. cap. VI. p. 150. Henricus Höpffnerus Commentar. in I. Prior. Analyt. XI. XII. XIII. p. 453. 454.

XLVI. Ceterū cūm ad deductionem ad impossibile absolvendam, postquam falsam aliquod & repugnans θύκτικῶς est illatum, accedant aliqui processus, ceu jam tūm
§. XXXV,

§. XXXV. innuimus, in eo consistentes: 1. quia manifestò falsa est conclusio, ideo si non utramque, saltem alterutram præmissarum pariter esse falsam. 2. quia una præmissarum est vera, eam esse falsam, quæ sumta fuit tanquam conclusionis contradictoria: Atque hinc 3. quia hæc est falsa, veram esse ejus oppositam, quæ vel nostrō Syllogismō erat illata, vel ab initio posita; sciendū est, si illi processus rectè instituantur, metuendum non este, ne in illud vitium, quod τὸ μὴ πᾶσα λόγο vocatur, & de quo II. Prior. XXVII. agitur, incidamus, quod tamen alias circa Syllogismos apagogicos & ad impossibile ducentes sedulò cavendum esse constat. Id verò in eo consistit, quod conclusionis vel θίσιως probandæ contradictoria assumatur ad concludendum ex eo aliquod impossibile, quod tamen impossibile etiam non assumtō illō contradictoriō, ex reliquis Syllogismi principiis ac præmissis, atque ita non ex hypothesi assumta, consequitur.

XLVII. Huic Syllogismorum vitio, quod in Analyticis τὸ μὴ πᾶσα λόγο appellatur, in Dialecticis respondet τὸ οὐχὶ τὸ μὴ αἴτιον, ὡς αἴτιον πλέγμα, fallacia non causa ut causa, de qua videri potest libr. de Elench. Sophist. cap. V. s. 9. Ex eo autem quod non causa accipitur pro causa, paralogismus est, cum adsumta fuerit non causa, quasi ob eam fiat elenchus. Addit Aristoteles: *Hoc autem accidit in Syllogismis ducentibus ad impossibile: quoniam in his necesse est refellere aliquid eorum, quæ posita fuerunt. Si igitur numeratum sit in necessariis interrogationibus ante conclusionem evidens illud impossibile, sape videbitur ob id fieri elenchus.* -- *Hujusmodi argumentationes non sunt ad concludendum inepta omnino, sed propositum non concludunt: atque ejusmodi vitium non minus ipsos interrogantes lateret.*

XLIX. Postquam hōc pactō Syllogismi διὰ τὴν ἀδύνατην concludentis rationē hactenus consideravimus, verbō aliquid de usu ejusdem adhuc est monendum. Sunt autem i. Syllogismi διὰ τὴν ἀδύνατην utiles ad confirmandā omniū Syllogismorum imperfectorum consequentiam, etiam eorum, qui ostensivā

sivâ ratione, vel planè non, vel non ita facilè ad perfectos Syllogismos possunt revocari. 2. Utiles sunt πρὸς ἡὸν ἀπομνησθεῖ τὰς αὐτιλέγουσας, sive ad os iis obturandum & frenandum, qui veritati alicujus θέσεως vel etiam conclusionis Syllogismō illatæ pertinaciter sese opponunt. 3. Conducunt quoque Syllogismi ad impossibile ducentes ad veritatem principiorum manifestam faciendam & in apricum producendam, quæ cum sint immediata, à priori demonstrari nequeunt, aut saltem in illa scientia ac disciplina ostensivè & à priori demonstrari nequeunt, in qua sunt principia. Negotio igitur isti deductiones adversarium ad incommodum amandantes, quin imo pro re nata ad veritatem primorum principiorum manifestandā demonstrationes πρὸς τὸν δὲ adhibendā sunt, præsertim quando in gratiā pertinacis adversarii horū principiorū manifestationē suscipere cogimur. 4. Utimur hōc probandi modō, cùm præmissæ conclusionem δικτικῶς probantes sunt ignotæ, aut saltem ei sunt ignotæ, quodcum disputamus. *Hōc modō probandi utimur*, inquit Zacharias Vr-sinus in II. Prior. Anal. cap. VI. p. 154. cùm præmissæ syllogismi directè sive ostensivè probantes conclusionem sunt ignota, aut saltem ignotiores, quam conclusio, sive dispergunt, sive iūt, quodcum disputatur. Tūm enim plerumque ad absurdā, quæ ex contradictoria conclusionis sequuntur, configimus atque ex illis veritatem conclusionis proposita ostendimus. Vid. Neldelius Institut. de Usu Organ. Aristotel. part. III. cap. II. §. 46. 47. Atque hæc cùm de Syllogismis εἰς ὑποθέσεως in genere, tūm de Syllogismis διὰ τὴν ἀδυνάτην in specie pro instituti ratione sufficient; reliquas Syllogismorum εἰς ὑποθέσεως species: Syllogismum nempe καὶ μετάληψιν, nec non illum, qui est καὶ ποιότητα, alii occasione reservamus.

Μόνῳ τῷ αἰχίσῳ καὶ ἀλέξπιῷ εἰς διώροτ
τύπῳ καὶ δόξᾳ.

ΠΑΡΕΡΓΑ

I. **S**icuti ars Analytica & facultas Dialectica ex se sunt distinctæ methodi ac disciplinæ, ita etiam rectissimè ab Aristotele tanquam diversæ disciplinæ sunt traditæ.

II. Ex quo idem Philosophus duas istas disciplinas accurate distinxit, ac rationes Dialecticas ab Analyticis sollicitè discrevit, quod ante ipsum fecerat nemo, solus ipse aut certè primus Philosophiam ad *ἀξμὴν* potuit deducere, & de variis variorum inter se collatis sententiis accuratum ferre judicium.

III. Quamvis verò Dialectica alia sit disciplina, quam Analytica, Dialecticus tamen Analytico, & qui cum hoc in unam personam coalescit, Philosopho in investigatione veritatis ita præludit, ut ubi ille est *τηρησίς*, hic possit esse γνωστή. IV. Metaph. II. 1. 5.

IV. *Τρόπος τῆς ἐπισκόπησης*, cuius mentio fit II. Metaph. III. t. 15. neque est Analytica, aut scientia ipsa ; neque est *τεχνία* : interim tamen cùm non ubique æquè exactæ, quales sunt mathematicorum, demonstrationes sint requirendæ, *η τεχνέα τρόπου τῆς ἐπισκόπησης* in qualibet scientia determinat.

V. Ad disciplinas luminis naturæ cognitioni subjectas atque ejus ductu ulterius excolendas duo faciunt cognitionis humanæ *κριτήρια* : *Sensus*, &, *Ratio*. Sancta Theologia autem Scripturâ Sacrâ ac *revelatione*, cùm & *ratione*, tanquam *κριτήριοι* utitur.

VI. Et sicuti aliæ *sensus* cognitionis initium facit, cui deinceps *ratio* se jungit ; ita Theologiae habitus ante omnia *revelationem* supponit, ad quam deinceps recta & bene culta *ratio* accedit.

VII. In rebus divinis *essentia* & *relationes* sunt quidem à parte rei, non tamen simpliciter, idem quid, sed distinctionem virtualem, eamque altiorem & majorem admittunt.

VIII. Differentia inter *Causam rei*, & *Occasionem* ejusdem intercedens adeò subtilis non est, ut eorum, qui mediocri-

E 2
sal-

saltem sive Philosophia, sive Theologia, sive Juris Civilis scientiâ tinti sunt, captum superet, eorumque notitiam fugere possit ac debeat.

IX. Etenim *Occasio* in Philosophia sâpe est tantum Causa per accidens ex parte effectus, *Causa* autem vox absolute sumta, quin & *Occasioni* contradistincta causam veram, imò per se talem designat.

X. Eò pâcto Sanctius, Tirinus, Brentius, & alii verba Davidis I. Sam. XXII. 22. non de *Causa*, sed de *Occasione* accipiunt. Conf. Tarnov. Exercitt. Bibl. p. 566. sqq. ad I. Reg. XII. 15. Ita Pomponius I. *Labeo ff. de rîvis recte Occasionem à jure h. e. justâ damni dati causâ distinguit. Vid. Gloss. in h. l.*

XI. Sicuti verò *Causam* per accidens nonnunquam aliâ ratione contingit esse causam per se; ita pro re nata, qui occasionem præstat, *damnum fecisse* Paulo JCto I. *Qui occidit §, In hac quoq; ff. ad I. Aquil. ac proinde culpæ reus esse videtur.*

XII. Sicuti τὸ προαιρετὸν, actio proæretica & τὸ βιλευτὸν sive προβεβαλευμένον, actio deliberata, ὑποκειμένω eadem sunt actio moralis, ita & ὑποκειμένω idem quid sunt τὸ ἐκάστον, actio spontanea, & τὸ βιλητὸν, actio voluntaria; τῷ λόγῳ autem & ratione principii proximi differunt.

XIII. Præter actionem spontaneam (τὸ ἐκάστον) & invitam actionem (τὸ αἰκάστον) observari quoq; solet τὸ ἐχέκαστον, actio non-spontanea; quam, quandoquidem ab altera differt, satius est nomen proprium habere. III. Eth. I. §. 35.

XIV. τὰ ἀίλυχήματα actionibus in vitiis sunt accensenda, τὰ ἀμερήματα autem sive culpa sunt læsiones spontanæ, τὰ ἀδικήματα, dolî, sunt læsiones deliberatô animô & ex proæreti commissæ. V. Eth. IX. §. 18. sqq. Atque hinc fit, quod istæ actiones non eodem modō imputentur.

XV. *Prudentia* æquè minus est absque scientia practica, quam *Ars* est absque scientia effectiva. Propterea tamen scientia practica nondum est ipsa prudentia, neque scientia effectiva per omnia Artis munera explet.

RE (o) RE

Coll. diss. A. 84, misc. 46